ВЕРХОВНА РАДА УКРАЇНИ

КОМІТЕТ З ПИТАНЬ НАУКИ І ОСВІТИ

Р І Ш Е Н Н Я

До протоколу № 99
від 19 грудня 2018 року

Про ситуацію, яка склалася із виплатою зарплати педагогічним працівникам закладів загальної середньої освіти у 2018 році

Заслухавши й обговоривши інформацію Заступника Міністра освіти і науки України П.Хобзея, Першого заступника Голови Комітету О.Співаковського, а також, враховуючи виступи інших учасників засідання про стан виплати заробітної плати педагогічним працівникам закладів загальної середньої освіти у 2018 році, Комітет відзначає, що центральним органом державної виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну політику у сфері освіти і науки, місцевими органами виконавчої влади та органами місцевого самоврядування протягом поточного року вживались заходи з метою недопущення виникнення заборгованості із зазначених виплат, зокрема додаткове фінансування виплат із ресурсів місцевих бюджетів, а також перерозподіл залишків освітньої субвенції місцевих бюджетів. Так, згідно із розпорядженням Кабінету Міністрів України від 24.10.2018 р. № 868-о "Про перерозподіл обсягу освітньої субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам у 2018 році" частково було вирішено питання забезпеченості видатків на заробітну плату педагогічним працівникам таких облдержадміністрацій: Волинській, Дніпропетровській, Житомирській, Закарпатській, Івано-Франківській, Київській, Кіровоградській, Одеській, Сумській, Тернопільській, Херсонській, Хмельницькій, Черкаській та Чернігівській.

Разом із тим, за інформацією Міністерства освіти і науки України, на запит народного депутата України І. Констанкевич, станом на 01.01.2019 р. очікується кредиторська заборгованість із вказаних виплат у Вінницькій, Волинській, Дніпропетровській, Донецькій, Житомирській, Київській, Львівській, Рівненській, Сумській, Тернопільській, Хмельницькій, Черкаській, Чернігівській областях та у м. Києві у сумі **1 028 116,7 тис. грн.** Із вказаної суми по м. Київ заборгованість очікується в обсязі 472211,8 тис. грн. або 46 % від усієї суми, по містах обласного значення – 355 750,4 тис. грн. або 35 %, по районах – 103 960,4 тис. грн. або 10%, по об'єднаних територіальних громадах – 9619,1 тис. грн. або 9%.

Протягом поточного року до Комітету надходили численні звернення з боку органів місцевого самоврядування щодо виникнення в багатьох громадах критичної ситуації з виплатою заробітної плати вчителям внаслідок дефіциту освітньої субвенції. Органи місцевого самоврядування відзначали, що незабезпеченість обсягами освітньої субвенції окремих місцевих бюджетів, її нерівномірний та непропорційний розподіл між ними спричинив у тому числі невиплату або затримку виплати відпускних та допомоги на оздоровлення працівникам освіти, в окремих випадках призвів до кредиторської заборгованості в місцевих бюджетах.

Відповідно Комітет неодноразово звертався до Кабінету Міністрів України з пропозиціями переглянути обсяги освітньої субвенції на 2018 рік та внести зміни до формули її розрахунку.

У своєму рішенні "Про підсумки розвитку національної системи освіти у 2017/2018 навчальному році та першочергові завдання на новий 2018/2019 навчальний рік" від 5 вересня 2018 року Комітет відзначив причини нестачі коштів освітньої субвенції у поточному році на оплату праці педагогічних працівників закладів загальної середньої освіти, зокрема недоліки Формули розподілу освітньої субвенції, яка не враховувала низку факторів. Окрім того, в обсязі освітньої субвенції не був врахований фінансовий ресурс для підвищення посадового окладу (ставки заробітної плати) певних категорій педагогічних працівників з 1 січня 2018 року на 10 відсотків відповідно до Постанови Кабінету Міністрів України від 11.01.2018 № 22 (в розрахунку обсягу міжбюджетних трансфертів передбачено підвищення посадових окладів педагогічних працівників, які отримують заробітну плату за рахунок освітньої субвенції, на один тарифний розряд Єдиної тарифної сітки, тобто зростання на 6-7 відсотків).

Комітет звернув увагу на недосконалість Формули розподілу освітньої субвенції, затвердженої постановою Кабінету Міністрів України від 27 грудня 2017 року № 1088, зокрема: неврахування поділу класи на групи при вивченні окремих предметів, неврахування реального контингенту учнів у закладах загальної середньої освіти, невідповідність розрахункового показника наповнюваності класів для міських ОТГ, які мають заклади загальної середньої освіти, розташовані в сільській місцевості, тощо. Крім того, відповідно статті 103^{-2} Бюджетного кодексу України інклюзивно-ресурсні центри мають фінансуватись за кошти освітньої субвенції. Поряд із тим, у формулі розподілу освітньої субвенції на 2018 рік не було передбачено фінансування цих установ, що викликало додаткові навантаження на місцеві бюджети.

Хоча відповідно до додатка 6 Закону України "Про Державний бюджет України на 2019 рік" в обсягах освітньої субвенції на 2019 рік враховується збільшення ставок асистентів учителя в інклюзивних класах з 0,5 до 1; поділ класів при вивченні окремих предметів; враховано розрахункову наповнюваність класів для міст, які мають заклади освіти, розташовані в сільській місцевості; додано коефіцієнт для закладів загальної середньої освіти приватної власності; а також запропоновано механізм фінансування інклюзивно-ресурсних центрів. При цьому невирішеним залишається питання врахування реального контингенту учнів у закладах загальної середньої освіти. Так, на

звернення народного депутата України О. Білозір від 17 жовтня 2018 року № 451/04-507 Полтавська міська рада повідомила, що у 2018-2019 н. р. порівняно з 2017-2018 н. р. чисельність учнів зросла на 1150 учнів (без врахування спеціальних та вечірньої шкіл). За даними Сумської міської ради, у формульному розрахунку на 2018 рік занижена кількість учнів загальної середньої освіти на 854 особи (станом на 01.09.2017 рік кількість учнів становить 261978 осіб, тоді як кількість учнів на 01.09.2016 рік становить 25344 особи).

Також обсяги освітньої субвенції на 2019 рік не враховують оплату праці педагогічних працівників за проведення індивідуальної форми навчання, порядок організації якої регламентується Положенням про індивідуальну форму навчання в загальноосвітніх навчальних закладах, затвердженим наказом Міністерства освіти і науки України від 12.01.2016 р.

З метою недопущення затримки з виплатою заробітної плати та виконання рішення Уряду щодо її підвищення органи місцевого самоврядування дофінансовували оплату праці педагогічним працівникам за рахунок власних доходів місцевих бюджетів. Так, потреба у забезпеченні видатками на оплату праці педагогічних працівників закладів освіти м. Чернігова, які фінансуються за рахунок коштів освітньої субвенції, на 2018 рік складає близько 330 млн. гривень. Таким чином, незабезпеченість міського бюджету становила 59 млн. грн. Міський бюджет м. Чернігова направив свої кошти на покриття дефіциту заробітної плати педагогічних працівників у розмірі 39 млн. грн. (у тому числі 12 млн. грн. – кошти за рахунок залишку освітньої субвенції, який склався на 01.01.2018 р., 9 млн. гривень за рахунок перерозподілу коштів освітньої субвенції на професійно-технічні заклади освіти та 18 млн. гривень – власні кошти міського бюджету). Однак і ці кошти місцевих бюджетів не покривають усієї потреби на виплату заробітної плати вчителям. Після здійснення перерозподілу коштів незабезпеченість по оплаті праці педагогічних працівників закладів освіти міста Чернігова склала 20 млн. гривень.

Органами місцевого самоврядування вживаються всі передбачені їх повноваженнями дії щодо забезпечення потреби в коштах на оплату праці педагогічних працівників закладів освіти, які включають у себе як вищезазначене спрямування на ці цілі додаткових коштів, так і оптимізацію мережі малокомплектних закладів загальної середньої освіти. Поряд із тим, органи місцевого самоврядування змушені застосовувати непопулярні заходи скорочення ставок педагогічних працівників та зменшувати розміри надбавок та доплат, припинити (скорочувати) виплати стимулюючих надбавок та грошової винагороди. Проте повністю вирішити питання забезпечення коштами освітньої субвенції для оплати праці педагогічних працівників закладів освіти окремі місцеві бюджети неспроможні.

Враховуючи критичну ситуацію, що склалася у зв'язку з незабезпеченістю обсягами освітньої субвенції окремих місцевих бюджетів, Уряд України на своєму засіданні 12 грудня 2018 року схвалив розпорядження Кабінету Міністрів України "Про перерозподіл обсягу освітньої субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам у 2018 році", яким здійснено перерозподіл освітньої субвенції для бюджетів **5 районів, 8 міст та ОТГ** та збільшено обсяг на **28338,6**

тис. грн., та розпорядження Кабінету Міністрів України "Про перерозподіл обсягу освітньої субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам у 2018 році", яким здійснено перерозподіл освітньої субвенції для бюджетів **17 районів, 36 міст та ОТГ** і збільшено обсяг на **83584,1 тис. грн**. Таким чином, відповідно до зазначених розпоряджень Кабінету Міністрів України бюджетам **23 районів, 44 міст та ОТГ** збільшено обсяг освітньої субвенції на **111922,7 млн. гривень** шляхом перерозподілу обсягів освітньої субвенції насамперед за рахунок коштів обласних бюджетів. Також на засіданні було прийнято розпорядження Кабінету Міністрів України "Про перерозподіл деяких видатків державного бюджету, передбачених Міністерству освіти і науки України на 2018 рік", яким зменшено обсяг нерозподілених видатків освітньої субвенції для територій Донецької та Луганської областей **на 100 млн. гривень** із метою збільшення видатків для закладів вищої освіти та забезпечення діяльності Національного центру "Мала академія наук України".

Окрім того, Уряд прийняв розпорядження Кабінету Міністрів України від 12 грудня 2018 року "Про перерозподіл деяких видатків державного бюджету, передбачених Міністерству освіти і науки України на 2018 рік", яким передбачено розподіл коштів з державного бюджету обласним бюджетам та бюджету м. Києва. З обсягів цього ресурсу обласні та Київська міська державні адміністрації мають забезпечити, зокрема, виплати заробітної плати педагогічних працівників закладів загальної середньої освіти у громадах.

У зв'язку з вищезазначеним, Комітет **в и р і ш и в:**

1. Інформацію Міністерства освіти і науки України про ситуацію, що сталася із виплатою заробітної плати педагогічним працівникам закладів загальної середньої освіти у 2018 році, взяти до відома.

2. Рекомендувати Кабінету Міністрів України:

2.1. Забезпечити в повному обсязі виплату заробітної плати педагогічним працівникам до 01.01.2019 р. відповідно до норм Закону України "Про освіту" щодо оплати праці педагогічних працівників.

2.2. Внести необхідні зміни до постанови Кабінету Міністрів України від 27.12.2107 року № 1088 "Про затвердження формули розподілу освітньої субвенції між місцевими бюджетами" з урахуванням Рішення Комітету "Про підсумки розвитку національної системи освіти у 2017/2018 навчальному році та першочергові завдання на новий 2018/2019 навчальний рік" від 5 вересня 2018 року.

2.3. Не допускати перерозподілу освітньої субвенції за рахунок місцевих бюджетів громад, у яких було здійснено оптимізацію мережі.

2.4. З метою попередження заборгованості виплат заробітних плат педагогічним працівникам закладів загальної середньої освіти станом на 01.01.2019 р. розглянути можливість збалансувати бюджети міст, районів та ОТГ, зокрема шляхом розподілу додаткової дотації з державного бюджету

місцевим бюджетам на здійснення переданих з державного бюджету видатків з утримання закладів освіти.

3. Міністерству освіти і науки України:

3.1. Забезпечити контроль за виконанням обласними та Київською міською державними адміністраціями розпорядження Кабінету Міністрів України від 12 грудня 2018 року "Про перерозподіл деяких видатків державного бюджету, передбачених Міністерству освіти і науки України на 2018 рік" у частині раціонального розподілу коштів на виплати заробітної плати педагогічних працівників закладів загальної середньої освіти.

3.2. За результатами виконання бюджету у I кварталі 2019 року до 10 квітня 2019 року надати Комітету Верховної Ради України з питань науки і освіти аналіз стану забезпечення заробітними платами педагогічних працівників закладів загальної середньої освіти.

4. Контроль за виконанням Рішення Комітету покласти на підкомітет з питань дошкільної, загальної середньої, інклюзивної освіти, а також забезпечення реалізації права на освіту осіб, місцем проживання яких є тимчасово окупована територія, територія проведення антитерористичної операції та територія населених пунктів на лінії зіткнення Комітету Верховної Ради України з питань науки і освіти (Кремінь Т.Д.).

Перший заступник
Голови Комітету **О.В. Співаковський**